

Ключові слова: системний підхід, репрезентація, феноменологія, правильність, обґрунтованість та дієвість права, метанорма, матеріально-правове відведення.

Резюме

Павлюк А. Г. Репрезентативно-феноменологическая согласованность и правильность и/или обоснованность и действенность права.

В статье определяется философско-методологическое основание, адаптированное и достаточное (на определенном уровне абстракции) для нормативного конституирования материально-правового абсолютного возражения, то есть для построения философско-правовыми методами теории соответствующего института материального права. С этой целью системный подход к праву (анализ структуры, субстрата и концепта системы) конкретизируется, во-первых, благодаря логическому принципу семантического реализма (интерпретированному с точки зрения философии права как репрезентативно-феноменологическое согласование, – по Г. Когену, Э. Кассиреру и А. Райнаху. – субъективной и объективной теории права, системы Теофраста и коммуникативной перспективы права), во-вторых, с помощью анализа правильности, обоснованности и действенности права, – по Р. Штаммлеру и А. Райнаху.

Ключевые слова: системный подход, репрезентация, феноменология, правильность, обоснованность та действенность права, метанорма, материально-правовое абсолютное возражение.

Summary

Pavliuk A. Representative-phenomenal conformity and correctness and/or reasonableness and efficacy of law.

The article deals with elaboration of philosophic-methodological basis that would be adapted to and sufficient for (on a certain level of abstraction) regulatory institutionalization of substantive objection, that is, for the creation, by way of philosopho-legal methods, of the theory of respective concept of substantive law. For this purpose, the systems approach towards law (analysis of the structure, the essence and the concept of the system) is specified, firstly, due to logical principle of semantic realism (interpreted from the point of view of philosophy of law as representative-phenomenal conformity (as in H. Cohen, E. Cassirer and A. Reinach); subjective and objective theory of law, Theophrastus systems and communicative perspective of law), and, secondly, by way of the analysis of the correctness, reasonableness and efficacy of law (according to R. Stammler and A. Reinach).

Key words: systems approach, representation, phenomenology, correctness, reasonableness and efficacy of law, meta-norm, substantive objection.

УДК 340.1: 321.01

Л. В. ТКАЧУК

Лідія Володимирівна Ткачук, здобувач Національної академії внутрішніх справ

ПРАВОНАХИСНІ ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Розвиток України як демократичної, правової держави, її курс на інтеграцію до європейської спільноти актуалізують проблему захисту прав і свобод людини та громадянина. Встановлені Конституцією України права і свободи людини та громадянина, їх реальність і захищеність відтворюють не тільки фактичний правовий статус людини в суспільстві, а й суть демократії, що існує в країні.

Забезпечення належного рівня захисту прав людини належить до найгостріших проблем української дійсності. В останні роки це питання є предметом серйозного обговорення як серед науковців, так і практиків. Конституційне прагнення України розвивати і зміцнювати правову державу неможливо реалізувати без утвердження у суспільній свідомості ідеї невідчужуваних прав і свобод людини та громадянина. Невипадково, що однією з фундаментальних ознак правової держави вважається наявність системи ефективних юридичних засобів, які гарантують правову захищеність людини й громадянина.

Питання захисту прав та свобод людини і громадянина, зміцнення гарантій, удосконалення чинного законодавства у цій сфері були предметом дослідження у роботах Є. В. Білозьорова, К. Г. Волинка, В. І. Вишківської, Є. О. Гіди, А. М. Завального, М. С. Кельмана, А. М. Колодія, Я. Ю. Кондратьєва, В. В. Копейчикова, Ю. В. Кривицького, С. Л. Лисенкова, О. І. Наливайка, А. Ю. Олійника, Н. М. Оніщенко, Т. І. Пашука, В. Ф. Погорілка, П. М. Рабіновича, О. Ф. Скакун, В. Я. Тація, Ю. М. Тодики, Ю. С. Шемшученка та інших.

Не зменшуючи ролі й значущості робіт вищезазначених науковців, необхідно визнати, що окреслена проблема не втрачає своєї актуальності сьогодні, а навпаки, в умовах проведення правової реформи набуває нового значення.

Конституційне визнання прав і свобод людини та їх захист – найголовніші ознаки сучасного демократичного суспільства. Становлення і розквіт демократичної, правової держави безпосередньо пов'язані з реальним гарантуванням прав і свобод людини. Гарантії прав і свобод людини слугують певним інструментом, який забезпечує необхідний у правовому статусі особи перехід від задекларованої законом можливості

до її реальної дійсності. Закономірно, що повноту реалізації прав і свобод людини може гарантувати лише сильна, економічно потужна держава із розвиненим громадянським суспільством.

Питання захисту прав і свобод людини для сучасної України за своєю значущістю стоять в одному ряду з проблемами забезпеченням миру та безпеки, єдності, територіальної цілісності країни, виходу із політичної та економічної кризи тощо. Це обумовлюється тим, що для сучасної держави механізм реалізації правозахисних гарантій прав і свобод людини є показником рівня цивілізованості суспільства, якості життя населення, стану функціонування органів державної влади, зокрема тих, що виконують завдання у сфері правозахисної діяльності.

Формування та утвердження прав і свобод людини як найбільшої загальнолюдської цінності завжди пов'язані з наявністю реальної можливості особи здійснити їх захист у разі порушення. В окремих випадках, коли індивід позбавляється такої можливості, зникає і сам інститут прав людини. Адже права людини не реалізуються автоматично навіть при сприятливих умовах. Для цього необхідні відповідні зусилля і навіть боротьба людини за свої права і свободи, які є основним елементом у структурі механізму захисту прав людини¹.

Права людини та їх захист – це обов'язкові супутники правової держави. Тому правова держава не може існувати без повного визнання прав людини й створення відповідних гарантій їх ефективного захисту.

Однак практика функціонування правового захисту прав людини вимагає вивчення цього явища як цілеспрямованого, належним чином організованого способу впливу на суспільні відносини. Дослідження захисту прав людини в цьому аспекті являє собою комплекс питань, пов'язаних із людським потенціалом, що виражає демократичну зрілість і гуманістичну спрямованість правового життя в сучасній Україні.

Згідно зі ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються вищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. У ст. 21 Конституції України закріплюється, що права і свободи є невідчужуваними і непорушними, ст. 23 Основного Закону визначає вільний розвиток особистості, а ст. 24 – рівність громадян у конституційних правах і свободах². Таким чином, українська держава визнає людину метою свого існування, підкреслюючи притаманний багатьом розвинутих країнам світу зв'язок між державою і громадянином, в якому держава існує для людини, а не навпаки.

На сучасному етапі становлення правової держави в Україні велика увага приділяється проблематиці захисту прав і свобод людини та громадянина як на доктринальному, так і на праксеологічному рівнях.

О. Ф. Скакун вважає, що необхідність реалізації захисту прав і свобод людини з'являється лише при перешкоді їх здійсненню, або порушенні, або погрозі порушення. Захист може здійснюватися шляхом втручання органів держави в процес реалізації прав і свобод людини як охоронна реакція на об'єктивний чинник відхилення від правопорядку, виражатися в санкціях, юридичній відповідальності, а також, наприклад, у гарантіях особистої безпеки працівників поліції³.

На думку М. В. Мархгейм, захист прав і свобод людини являє собою цілісну конституційно обумовлену, упорядковану сукупність взаємодіючих елементів правового механізму, діяльність якого спрямована на захист порушених прав і свобод осіб, які перебувають під юрисдикцією держави, і досягнення в країні стану їх реальної захищеності⁴.

У цьому контексті С. О. Халюк зазначає, що правовий захист – це елемент здійснення прав людини, зміст якого становить діяльність держави, громадських організацій та особи зі створення юридичних умов, що сприяють безперервності процесу реалізації прав людини, а в разі зупинки процесу – його відновлення. Основними властивостями, що притаманні для захисту прав і свобод людини та громадянина, є: а) являє собою найважливіший компонент громадянського суспільства і демократичної державності, б) особливий різновид суспільно-державної і правової систем, в) виникнення, розвиток і функціонування правозахисної системи тісним чином пов'язано з економічною, соціальною і політичною системами суспільства, його духовною та культурною складовими⁵.

Так, Т. І. Пашук вважає, що можливість людини на захист її прав та свобод – це право на здійснення в процесі національної правозастосувальної юрисдикційної діяльності заходів примусового виконання обов'язку, необхідного для реалізації права громадянина, або відновлення такого права, або ж попередження чи припинення його порушення. Науковець визначає, що правовий захист є різновидом державної діяльності, якій притаманні наступні ознаки:

- 1) є державно-юридичною;
- 2) є охоронною правозастосувальною (зважаючи на поділ правозастосування на охоронне та регулятивне);
- 3) є юрисдикційною (тобто діяльністю, в якій вирішується правовий спір);
- 4) здійснюється з метою або примусового здійснення юридичного обов'язку, необхідного для реалізації права громадянина, або для відновлення цього права у разі його порушення (включаючи, у необхідних випадках, і притягнення до юридичної відповідальності), або ж для попередження чи припинення такого порушення;

5) спрямована на забезпечення передусім приватного інтересу;

б) ініціюється (але не здійснюється), зазвичай, самою особою⁶.

Таким чином, під захистом прав і свобод людини необхідно розуміти форму забезпечення прав і свобод, яка відображає дію певного механізму, спрямовану на: припинення порушень прав і свобод особи; ліквідацію будь-яких перешкод, що виникають при їх здійсненні; відновлення порушених прав і свобод; притягнення до юридичної відповідальності особи, винної у скоєнні правопорушення⁷.

Особливе місце в структурі механізму правового захисту займають правозахисні гарантії, що направлені на створення певних умов, способів та засобів, які забезпечують реальну захищеність прав і свобод людини.

У сучасній літературі під поняттям гарантії (від французького *garantie* – забезпечення, запорука) прав та свобод людини і громадянина розуміють умови, засоби, способи, які забезпечують здійснення у повному обсязі і всебічну охорону прав та свобод особи. Поняття «гарантії» охоплює усю сукупність об'єктивних і суб'єктивних чинників, спрямованих на практичну реалізацію прав та свобод, на усунення можливих перешкод їх повного або належного здійснення⁸.

Проте серед вчених не існує єдиних поглядів щодо поняття гарантії прав і свобод людини та громадянина. Зокрема, О. Ф. Скакун під гарантіями прав, свобод та обов'язків людини та громадянина розуміє систему соціально-економічних, політичних, юридичних умов, способів та засобів, які забезпечують їхню фактичну реалізацію, охорону та надійний захист. Коли немає гарантії, то права, свободи та обов'язки людини і громадянина приймають форму «заяв про наміри», які не мають ніякої цінності ні для особистості, ні для людства⁹.

На думку І. М. Погребного, гарантії – це система соціальних умов і спеціально-юридичних засобів, за допомогою яких здійснюється життя в суспільстві¹⁰.

У свою чергу А. Ю. Олійник зазначає, що гарантії – це відповідні умови і засоби, що сприяють перетворенню в життя проголошених прав, свобод та обов'язків¹¹.

Більш широке визначення надає М. М. Гуренко, яка визначає, що гарантії прав і свобод людини та громадянина являють собою систему норм, принципів, умов і вимог, які у своїй сукупності забезпечують догримання прав, свобод і законних інтересів. Ефективність цієї системи залежить від різноманітних чинників, але основним серед них є належність визначених елементів у системі функціонування державної влади. До них відносять: належність Основного Закону, дія якого не може бути зупинена самовільно; визнання державної влади вихідною від Конституції, закріплення на конституційному рівні основних прав і свобод людини і громадянина; наявність незалежної судової влади. Система гарантії прав і свобод людини включає засади як економічного, так і соціального та правового характеру, які необхідні для реалізації прав і свобод та механізму їх захисту¹².

Як вважає Т. М. Заворотченко, гарантії прав і свобод людини та громадянина як загальне поняття являють собою основні умови і засоби, за допомогою яких кожна особа має можливість реалізувати свої права¹³.

У юридичній науці панує думка, що гарантії – це відповідні умови й засоби, які сприяють утіленню в життя проголошених прав, свобод та обов'язків¹⁴.

Гарантії кваліфікують як систему соціальних умов і спеціально-юридичних засобів, за допомогою яких здійснюється життя в суспільстві¹⁵.

На думку Є. В. Білозьорова, гарантії прав і свобод особи слід тлумачити як, по-перше, правові умови, за яких можлива найповніша і всебічна реалізація прав і свобод особи; по-друге, правові засоби і способи, які ефективно забезпечують охорону і захист прав та свобод особи у разі їх незаконного порушення. Тобто, гарантії прав і свобод людини і громадянина як загальне поняття являють собою правові умови, засоби і способи, за допомоги яких кожна особа має можливість реалізувати свої права¹⁶.

На підставі опрацювання юридичної літератури можна зробити висновок, що гарантії прав і свобод людини – це система правових умов, засобів та способів, що встановлюються та закріплюються державою у чинному законодавстві з метою створення реальних умов для безперешкодної реалізації цих прав і свобод.

Система гарантії прав і свобод людини є складною та розгалуженою. У науковій літературі сформува-лися різні підходи до класифікації гарантії прав і свобод людини.

В. Ф. Погорілко ділить гарантії на дві основні групи: загальносуспільні (загальносоціальні) та юридичні. У свою чергу, серед загальносуспільних гарантії науковець розрізняє політичні, економічні, соціальні та духовні (культурні) гарантії, тобто відповідно до суспільних систем – політичної, економічної, соціальної, культурної (духовної), які склалися й функціонують у суспільстві¹⁷.

Так, заслугою на увагу позиція Є. В. Білозьорова, який гарантії прав і свобод особи за змістом і видами поділяє на загальні та спеціальні. До загальних гарантії він відносить економічні, політичні, соціальні, ідеологічні та культурні гарантії, а до спеціальних – правові гарантії прав і свобод особи¹⁸.

На думку П. М. Рабіновича, гарантії прав і свобод поділяються на загальносоціальні та спеціальні. На його думку, до загальносоціальних належать економічні, політичні, духовно-ідеологічні гарантії, а спеціальні – це встановлені державою юридичні норми, які спрямовані на забезпечення прав людини, а також практична діяльність із застосування цих норм та правозастосовні акти відповідних органів влади¹⁹.

К. Г. Волинка визначає загальні та правові гарантії, при цьому зауважує, що юридичні гарантії прав і свобод особи поділяються на нормативно-правові та інституційно-організаційні²⁰.

Існує багато інших підходів до класифікації гарантії прав і свобод людини, але слід зазначити, що першочергове значення, на нашу думку, належить правозахисним гарантіям, які можна визначити як систему взаємопов'язаних правових (нормативних), інституційних (організаційних) та функціональних (процедурно-процесуальних) складових, що визначають умови, способи і засоби, за допомоги яких особа може фактично здійснювати свої права і свободи за формою, що закріплені національним законодавством держави й актами міжнародного права.

Спираючись на викладені точки зору, вважаємо, що правозахисні гарантії прав і свобод людини – це система взаємопов'язаних умов та чинників (обставин, засобів, заходів тощо), що створюються і впроваджу-

ються у суспільне життя державою, які надають громадянам реальну змогу (можливість) вільно і безперешкодно реалізувати свої права та свободи, а також звертатися до передбачених законодавством засобів захисту і відновлень цих прав та свобод у разі їх порушень.

На підставі аналізу наведених вище варіантів тлумачення поняття «правозахисні гарантії» можна зробити висновок про наявність таких основних ознак цього правового інституту:

– по-перше, правозахисні гарантії мають державну природу. Тобто, вони створюються державою на виконання її обов'язків перед суспільством у цілому та кожною особою зокрема. Держава виступає головним суб'єктом забезпечення суспільного добробуту, рівень і стан якого прямим чином залежить від кола, якості та ефективності діючих у державі гарантій. Крім того, реалізація цих гарантій підтримується і забезпечується силою державного впливу із можливістю застосування правового примусу;

– по-друге, правозахисні гарантії закріплюються у відповідних нормативно-правових актах. Формальна визначеність правозахисних гарантій прав і свобод людини у тексті норм чинного законодавства наділяє їх такими властивостями, як загальність, обов'язковість та юридична захищеність;

– по-третє, правозахисні гарантії відображають стан та рівень розвитку основних сфер суспільного життя. Система діючих у державі правозахисних гарантій дають змогу визначати пріоритети державної політики, що є показником рівня розвиненості національної правової системи окремої країни;

– по-четверте, правозахисні гарантії мають універсальний та безперервний характер. Вони, як правило, не мають обмежень у часі, просторі та за колом осіб. Правозахисні гарантії діють постійно і розповсюджуються на всю територію держави, однаковою мірою належать усім, кому вони адресовані, як суспільству чи його окремії групі (спільноті), так і кожному з їх учасників зокрема;

– по-п'яте, правозахисні гарантії спрямовані на захист основних прав і свобод та визначають повноваження правоохоронних та правозахисних органів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, посадових і службових осіб в процесі здійснення правозахисної діяльності;

– по-шосте, правозахисні гарантії мають реальний та доцільний характер. Правозахисні гарантії – це не просто декларація, а умови та чинники, що існують в об'єктивній дійсності та роблять процес реалізації прав і свобод людини вільним, безперешкодним та безпечним. Доцільність правозахисних гарантій полягає в тому, щоб вони максимально відповідали рівню державного розвитку та нагальним потребам суспільства, тобто встановлювали баланс між суспільними запитами та державними можливостями щодо їх реальної взаємодії;

– по-сьоме, правозахисні гарантії забезпечення прав і свобод людини мають вигляд складної системи, що структуровано побудована із елементів, які перебувають нерозривному зв'язку та постійній взаємодії.

Правозахисні гарантії прав і свобод людини є структурним елементом правового механізму забезпечення прав та свобод людини. Саме правозахисні гарантії закріплюють у собі матеріальні передумови та процедурні аспекти реалізації, охорони й захисту прав і свобод людини, створюючи умови переходу від декларативності до реальності.

Правозахисні гарантії прав і свобод людини численні та різноманітні. Їх об'єднує загальна властивість: усі вони виражені та закріплені в праві. Ці гарантії безпосередньо пов'язані із застосуванням правових норм і знаходять своє вираження в діяльності, яка регулюється нормативно-правовими актами.

На основі аналізу наукових досліджень науковців, вивчення основних положень законодавчих актів України у сфері захисту прав та свобод людини цілком очевидно, що значимість правового захисту для сучасного суспільства не викликає заперечення.

Таким чином, удосконалення захисту прав і свобод людини є важливим і невідкладним завданням Української держави. На жаль, правозахисні гарантії, що закріплені в чинному законодавстві України, реалізувати надзвичайно складно, перешкодою є розмитість, невизначеність, а то й повна відсутність юридичних правил, які б регулювали процедуру захисту прав і свобод людини. У таких умовах правовий статус людини і громадянина постійно знаходиться під загрозою перетворення суб'єктивних прав на декларацію, відірвану від реального життя.

¹ Лукашева Е. А. Права человека : учеб. для вузов / Е. А. Лукашева. – М. : Издательская группа НОРМА-ИНФРА. – М., 1999. – 573 с.

² Конституція України (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

³ Скакун О. Ф. Теорія держави та права : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / О. Ф. Скакун. – 2-ге вид. – Х. : Консум, 2005. – 656 с.

⁴ Мархгейм М. В. Защита прав и свобод человека и гражданина в современной России: системная конституционная модель, проблемы ее функционирования и совершенствования : моногр. / М. В. Мархгейм. – Ростов-на-Дону : Ростиздат, 2005. – 200 с.

⁵ Халюк С. О. Конституційна система захисту прав людини та громадянина в Україні / С. О. Халюк // Конституційна реформа в Україні: досвід, проблеми, перспективи: матеріали круглого столу (25 червня 2013 р.). – К. : НВП Інтерсервіс, 2013. – 188 с.

⁶ Пашук Т. І. Право людини на ефективний державний захист її прав та свобод : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / Т. І. Пашук. – Л., 2006. – 16 с.

⁷ Волинка К. Г. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / К. Г. Волинка. – К., 2000. – 16 с.

⁸ Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко та ін. – К. : Укр. енцикл., 1998. – Т. 1 : А–Г. – 672 с.

⁹ Там само.

¹⁰ Там само.

¹¹ Олійник А. Ю. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. Ю. Олійник, С. Д. Гусарев, О. Л. Слюсаренко. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 176 с. – С. 64, 138, 156.

¹² Гуренко М. М. Зародження та становлення ідеї гарантій прав і свобод людини і громадянина у ліберальній теоретико-правовій думці : моногр. / М. М. Гуренко. – К., 2000. – 167 с.

¹³ Заворотченко Т. М. Конституційно-правові гарантії прав і свобод людини і громадянина в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право; муніципальне право» / Т. М. Заворотченко. – К., 2002. – 19 с.

¹⁴ Олійник А. Ю. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. Ю. Олійник, С. Д. Гусарев, О. Л. Слюсаренко. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – 176 с. – С. 64, 138, 156.

¹⁵ Погребной И. М. Теория права : учеб. пособ. / И. М. Погребной, А. М. Шульга. – Х. : Ун-т внутр. дел, 1998. – 148 с. – С. 39, 119–123, 128.

¹⁶ Білозьоров С. В. Правові гарантії прав і свобод людини та громадянина у сфері діяльності міліції : моногр. / С. В. Білозьоров. – К. : Аванпост-прим, 2009. – 190 с.

¹⁷ Нова Конституція України: Огляд, коментарі і текст Основного Закону / за ред. В. Ф. Погорілка. – К. : Правова держава, 1997. – 156 с.

¹⁸ Білозьоров С. В. Правові гарантії захисту прав і свобод людини в Україні: реалії та проблеми / С. В. Білозьоров // Адвокат. – 2009. – № 8 (107). – С. 26–30.

¹⁹ Рабінович П. М. Права людини і громадянина у Конституції України (до інтерпретації вихідних конституційних положень) / П. М. Рабінович. – Х. : Право, 1997. – 64 с.

²⁰ Волинка К. Г. Механізм забезпечення прав і свобод особи: питання теорії і практики : автореф. дис. канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / К. Г. Волинка. – К., 2000. – 16 с.

Резюме

Ткачук Л. В. Правозахисні гарантії прав і свобод людини в Україні: загальнотеоретична характеристика.

У статті розглянуто та охарактеризовано поняття правозахисних гарантій прав і свобод людини в Україні, а також визначено їх місце в структурі механізму правового захисту.

Ключові слова: гарантії прав і свобод людини, гарантування, захист, механізм правового захисту, права і свободи людини, правозахисні гарантії.

Резюме

Ткачук Л. В. Правозащитные гарантии прав и свобод человека в Украине: общетеоретическая характеристика.

В статье описывается и характеризуется понятие правозащитных гарантий прав и свобод человека в Украине, а также определяется их место в структуре механизма правовой защиты.

Ключевые слова: гарантии прав и свобод человека, гарантия, защита, механизм правовой защиты, права и свободы человека, правозащитные гарантии.

Summary

Tkachuk L. Guarantees of human rights and freedoms in Ukraine: general theoretical characterization.

Abstract. The paper is considered and described signs and concepts of guarantees of human rights and freedoms in Ukraine. Additionally, their place in the structure of the mechanism of legal protection is defined.

Key words: guarantees of human rights and freedoms, guarantee, protection, mechanism of legal protection, human rights and freedoms.

УДК 340.1

Я. М. УДАЛА

Ярина Миколаївна Удала, аспірантка Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВПЛИВУ ОФІЦІЙНОГО ОПРИЛЮДНЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ НА РІВЕНЬ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ І ПРАВОВОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН

Правовий, демократичний прогрес, до якого прагне Україна, впроваджуючи у життя ідеї створення громадянського суспільства та демократичної, правової держави, може бути реальністю лише за умови, що політична і правова реформи поєднуюватимуться з формуванням високої правової культури українського суспільства й усіх його соціальних груп¹.

Ефективність та результативність офіційного оприлюднення нормативно-правових актів є індикаторами рівня демократії у державі та в суспільстві, необхідною умовою забезпечення передбачених Конституції-